Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

Asiantuntijalausunto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
16.11.2020
Dnro/Dnr
TRAFICOM/488885/03.03.01/2020
Viite/Referens
Kutsunne asiantuntijakuulemiseen 6.11.2020

Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 202/2020 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on kutsunut Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijakuulemiseen hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 202/2020 vp). Hallituksen esityksessä käsitellään useita erilaisia liikenteen palveluista annettua lakia ja siihen liittyviä lakeja koskevia muutostarpeita. Liikenne- ja viestintävirasto on tukenut liikenne- ja viestintäministeriötä esityksen valmistelussa. Virasto haluaa erityisesti kiinnittää huomiota seuraaviin kysymyksiin:

Covid 19 -taudin leviämisen estämiseen liittyvät määräaikaiset muutosehdotukset

Liikenteen palveluista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 18 a §, jolla laajennettaisiin väliaikaisesti henkilökuljetuspalveluja tarjoavien tieliikenteen luvanhaltijoiden varautumisvelvollisuutta. Tämä vaatimus koskisi "pieniä toimijoita", joilla ei toistaiseksi varautumisvelvollisuuksia ole. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että suunnitelman edellyttäminen ohjaa luvanhaltijoita tutustumaan käytettävissä olevaan ohjeistukseen sekä miettimään käytännössä kaikkia keinoja, joita he voivat soveltaa taudin leviämisen estämisessä. Suunnitelman voi laatia myös välityskeskus joko luvanhaltijoiden puolesta tai yhteistyössä heidän kanssaan. Suunnitelmien laatiminen yhteistyössä tarjoaa mahdollisuuden jakaa parhaita käytäntöjä. Toimenpiteellä voidaan myös kasvattaa matkustajien luottamusta kuljetusten turvallisuuteen. Liikenne- ja viestintävirasto pitää ehdotusta hyvänä.

Liikenteen palveluista annetun lain 109 §:n muutoksella valtuutettaisiin Liikenne- ja viestintävirasto antamaan tarkempia määräyksiä ulkomailla myönnettyyn laivaväen pätevyyskirjan tai lisäpätevyystodistuksen tunnustamiseen liittyvän suomalaisen kelpoisuustodistusten voimassaoloajan pidentämisestä vastaamaan ulkomailla mahdollisesti tehtyä voimassaoloajan pidennystä. Tämä tarjoaa Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuuden reagoida ulkomaalaisten viranomaisten Covid-19 -taudin johdosta myöntämiin voimassaoloajan pidennyksiin STCW-yleissopimuksen sallimissa rajoissa. Virasto pitää tärkeänä sitä, että tälläkin tavalla voimme omalta osaltamme varmistaa merikuljetusten jatkuvuutta.

Covid-19 - taudin aiheuttamien rajoitusten ja toimintaympäristön muutosten johdosta henkilöliikenteen kuljetuspalveluita tarjoavat toimijat ovat joutuneet

sopeuttamaan toimintaansa. Tällä hetkellä henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on liikenteen palveluista annetun lain mukaan ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista viimeistään 60 päivää ennen suunnitelman toteuttamista. Tätä 60 päivän määräaikaa ehdotetaan määräaikaisesti lyhennettäväksi 5 päivään, jotta toimijoilla olisi mahdollisuudet nopeammin muuttaa reittejään tai aikataulujaan covid-19 -tautitilanteen vaikuttaessa merkittävällä tavalla kuljetuspalvelujen tarjontaan ja kysyntään. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tätä jouston mahdollisuutta tärkeänä.

Merenkulun direktiivien voimaansaattaminen

Hallituksen esitys sisältää ehdotukset kahden merenkulun EU-direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Kyseessä ovat EU:n sisävesien ammattipätevyysdirektiivi ja EU:n merenkulkijoiden vähimmäiskoulutusdirektiivi.

Hallituksen esityksessä kuvataan hyvin Suomen kanta sisävesien ammattipätevyysdirektiivin käsittelyssä ja saavutettu lopputulos. Direktiivin vaatimuksia voidaan pitää Suomen sisävesiliikenteen osalta ylimitoitettuina ottaen huomioon erityispiirteemme, kuten pohjoisesta sijainnista johtuva sisävesien lyhyt liikennöintikausi. Hallituksen esityksessä esitetäänkin, että Suomi panee täytäntöön ainoastaan artiklat, jotka koskevat erityisesti pätevyyskirjojen ja meripalvelukirjojen tunnustamista ja niihin liittyviä viranomaisten hallinnollisia velvoitteita. Muilta osin Suomi voi jättää direktiivin vaatimukset soveltamatta, koska Suomen sisävesiväyliä voidaan pitää direktiivin tarkoittamalla tavalla kansallisina sisävesiväylinä. Liikenne- ja viestintävirasto pitää esitettyä ratkaisua hyvänä.

Merenkulkijoiden vähimmäiskoulutusdirektiivin muuttamista koskeva direktiivi liittyy kansainväliseen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaan yleissopimukseen tehtyjen muutosten toimeenpanemiseen unionitasolla. Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut näiden STCW-muutosten valmisteluun jo silloin, kun näitä on käsitelty Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO) ja kannattaa muutosten voimaansaattamista Suomessa, ja kannattaa hallituksen esitystä tältäkin osin.

Liikenne- ja viestintäviraston vastuulla olevan liikkumisen tietopalvelun hankkiminen Traffic Management Finland Oy:lta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan liikenteen palveluista annettuun lakiin muutosta, joka mahdollistaisi sen, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi jatkossa hoitaa vastuullaan olevan liikkumisen tietopalvelun itse tai voisi hankkia palvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito ja kehittämistehtävät Traffic Management Finland Oy:ltä (jäljempänä TMF).

Ehdotetun muutoksen myötä Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi edelleen tietopalvelusta, mutta Liikenne- ja viestintävirasto voisi ostaa palveluun liittyviä tuottamis-, ylläpito ja kehittämistehtäviä valtion erityistehtäväyhtiö TMF:ltä sopimusjärjestelyllä. TMF voisi tarjota esimerkiksi liikkumispalveluiden tietojen avaamiseen liittyvät tekniset työkalut sekä vastaanottaa liikkumispalvelun tarjoajien ilmoittamat rajapinnat. TMF voisi näin ollen tuottaa, ylläpitää ja kehittää liikennevälinerajat ylittävään aikataulu- ja reittitietoon liittyviä järjestelmiä ja palveluita osana laajempaa liikennetietojen koontitietokantaa.

Liikkumisen tietopalvelun järjestäminen perustuu EU komission multimodaalisten matkatietojen osalta vuonna 2017 annettuun delegoituun asetukseen (EU)

2017/1926. Delegoidun asetuksen mukaan jokaisen jäsenvaltion on tullut perustaa kansallinen yhteyspiste (National Access Point), jonka kautta käyttäjät saavat eri liikennemuodoista liikennedataa asetuksessa edellytettyjen tietojen osalta. Suomessa kansallinen yhteyspiste on toteutettu Liikkumispalvelukatalogina, jonka hallinnointi on vuoden 2019 alusta asti ollut Liikenne- ja viestintäviraston tehtävä. Tätä ennen yhteyspisteenä toimi silloinen Liikennevirasto. Liikkumispalvelukatalogi on järjestelmä, johon on koottu katalogimaisesti eri liikkumispalveluiden rajapintoja.

Liikenteen palveluista annetun lain mukaan kaikkien henkilöliikenteen liikkumispalveluiden tarjoajien on toimitettava olennaiset tiedot liikkumisen tietopalveluun (NAP-järjestelmään). Toimijoiden on huolehdittava siitä, että liikkumispalvelua koskevat olennaiset ajantasaiset tiedot ovat saatavissa tietojärjestelmään luodun avoimen rajapinnan kautta koneluettavassa ja helposti muokattavassa vakiotietomuodossa vapaasti käytettäväksi. Olennaiset tiedot sisältävät ainakin reitti-, pysäkki-, aikataulu-, hinta- ja saatavuustiedot sekä esteettömyystiedot. Avattavat olennaiset tiedot on määritetty valtioneuvoston asetuksessa (643/2017).

Edellä mainitussa delegoidussa asetuksessa on samankaltainen velvoite toimittaa olennaiset tiedot liikkumisen tietopalveluun (NAP-järjestelmään).

Liikenne- ja viestintävirasto toimii liikenteen palveluista annetun lain mukaisena yleisenä valvontaviranomaisena. Näin ollen Liikenne- ja viestintävirasto myös valvoo, että liikkumispalveluiden tarjoajien olennaiset ajantasaiset tiedot ovat saatavissa ja vapaasti käytettävissä avoimen rajapinnan kautta. Liikenne- ja viestintävirasto on myös edellä mainitun delegoidun asetuksen mukainen toimivaltainen valvontaviranomainen.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää ehdotettua muutosta kannatettavana. Liikenne- ja viestintäviraston mukaan muutos selkeyttäisi viranomaisen roolia ja tehtäviä liikkumispalvelun tuottamisessa. Viraston mahdollisuus hankkia liikkumispalveluiden tietopalvelun tuottamiseen, ylläpitoon ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä mahdollistaisi viraston keskittymisen valvonnan ja markkinoita seuraavan viranomaisen rooliin. Muutoksen avulla TMF voisi keskittyä tietopalvelun tuottamiseen ja kehittämiseen ja tarjota siten paremmat mahdollisuudet laadukkaan tiedon tuottamiseen liikkumispalveluiden tarjoajille ja vastata näin myös paremmin uudelleentarkasteltavana olevan ITS-direktiivin vaatimuksiin. Ja loppukäyttäjät hyötyisivät paremmista liikkumispalveluista.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Liikenne- ja viestintävirasto tulisi käyttämään virastolle järjestelmäkokonaisuuteen osoitetut nykyiset määrärahat palvelun hankkimiseen.

Muut huomiot

Suuri osa hallituksen esityksen muutoksista ovat teknisiä. Liikenne- ja viestintävirastolla ei ole näihin huomautettavaa.

ylijohtaja Jarkko Saarimäki

verkostojohtaja Jenni Koskinen ja osastopäällikkö Susanna Metsälampi

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 16.11.2020. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.